

Houtskoolschets Bescherming & opvang

gm gooisemeren

Gemeente Eemnes

Gemeente Laren

Ons kenmerk: 16.0001342
Datum: 8 februari 2016
Contactpersoon: Hans Uneken
E-mail: sociaaldomein@regiogv.nl

INHOUD

1 Houtskoolschets3

1.1 Inleiding..... 3

1.2 Huidige situatie 3

1.3 Wat wil de gemeente bereiken? 6

1.4 Hoe wil de gemeente daar komen?..... 6

1 Houtskoolschets

1.1 Inleiding

Op 1 januari 2015 zijn de nieuwe [Wet maatschappelijke ondersteuning](#) (Wmo) en de [Jeugdwet](#) in werking getreden. Gemeenten zijn sindsdien volledig verantwoordelijk voor de bescherming en opvang van (ongeboren) kinderen en volwassenen. In tabel 1 een overzicht van de gemeentelijke taken die onder bescherming en opvang vallen.

Tabel 1

Gemeentelijke taken

Taak	Wettelijk kader
Bestaande taken	
1. Openbare geestelijke gezondheidszorg	Wmo
2. Verslavingszorg	Wmo / Jeugdwet
3. Maatschappelijke opvang	Wmo
4. Vrouwenopvang	Wmo
Nieuwe taken	
5. Begeleiding & dagactiviteit	Wmo / Jeugdwet
6. Bestrijding huiselijk geweld en kindermishandeling	Wmo / Jeugdwet
7. Bescherming van het (ongeboren) kind en de jongvolwassene	Jeugdwet
8. Beschermd wonen	Wmo / Jeugdwet

De gemeenten Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeeren staan gezamenlijk voor de uitdaging om het beleid bescherming en opvang af te stemmen op de nieuwe taken en tijdsgeest. Deze houtskoolschets is een eerste stap om met gemeenten, stakeholders¹ en een vertegenwoordiging van inwoners en cliënten te komen tot een gedragen beleid. De hoofdlijnen van het landelijke advies '[Van beschermd wonen naar een beschermd thuis](#)' van de commissie Dannenberg en het '[Plan van aanpak verwarde personen](#)' van het aanjaagteam Spies zijn gebruikt bij de totstandkoming van deze houtskoolschets.

1.2 Huidige situatie

Financieel overzicht

In tabel 2 een overzicht van de verdeling van de middelen voor bescherming en opvang en de Zorgverzekeringswet-middelen voor de geestelijke gezondheidszorg.

Tabel 2

Indicatief budget 2016

Uitkering	Bron	Indicatief budget 2016
1. Maatschappelijke opvang ²	Gemeentefonds centrumgemeente	2.600.000
2. Vrouwenopvang ³	Gemeentefonds centrumgemeente	1.300.000
3. Beschermd wonen	Gemeentefonds centrumgemeente	13.000.000 ⁴
4. Sociaal domein	Gemeentefonds regiogemeenten	4.000.000
5. Zorgverzekeringswet	Middelen bestemd voor geestelijke gezondheidszorg	21.000.000
Totaal Gemeentefonds		20.900.000
Totaal Zorgverzekeringswet		21.000.000
Totaal		41.200.000

¹ Aanbieders van zorg en ondersteuning, Veilig Thuis, zorgverzekeraars, woningcorporaties, politie en het openbaar ministerie.

² Hieruit worden de openbare geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en passantenopvang en crisisopvang gefinancierd.

³ Hieruit worden Veilig Thuis en de vrouwenopvang gefinancierd.

⁴ Exclusief inkomsten uit eigen bijdragen, schatting 1 mln EUR

Geestelijke gezondheidszorg

Met twaalf instellingen hebben zorgverzekeraars meerjarenafspraken gemaakt over de afbouw van ligdagen in de volwassenen geestelijke gezondheidszorg. Afgesproken is om in 2020 33% beddenreductie ten opzichte van 2008 te realiseren en om de vervangende ambulante zorg in gelijke tred op te bouwen. Onderstaande vignettenstudie geestelijke gezondheidszorg Gooi en Vechtstreek 2014 geeft een beeld op welke wijze de middelen voor langdurige en kortdurende geestelijke gezondheidszorg in 2014 werden ingezet.

Tabel 3

Vignettenstudie GGZ 2014

Vignet	Aantal cliënten	Totale kosten in EUR
8 Behandeling klinisch lang	51	3.382.000
7 Beschermd wonen Zwaar	92	4.441.000
6 Beschermd wonen licht	68	2.554.000
5 Behandeling klinisch kort	287	13.647.000
4 Ambulant zwaar	369	3.670.000
3 Ambulant matig	499	2.694.000
2 Ambulante licht	214	3.266.000
1 Ambulante behandeling licht	375	1.567.000
0 Bemoeizorg	25	498.000
Geen toewijzing	36	1.764.000
Totaal	2.016	37.483.000

De komende jaren verschuift de middeleninzet van opname met behandeling (vignet 5 en hoger) naar ambulante behandeling aan huis (vignet 4 en lager). Steeds vaker worden inwoners met zwaardere geestelijke beperkingen behandeld in de eigen woonomgeving. [Aedes](#), het [Leder des Heils](#) en de [Vereniging van Nederlandse Gemeenten](#) zien landelijk een toename van de meldingen van verward gedrag onder inwoners. Ook in Gooi en Vechtstreek is sprake van verward gedrag onder inwoners en passanten.

Gevolg voor de gemeente is dat de vraag naar voorzieningen in het sociaal domein toeneemt. Ook voor gemeentelijke partners, zoals woningcorporaties, politie, Veilig Thuis, etc. neemt de vraag toe. De gemeente staat voor de uitdaging om samen met deze partners te zorgen dat inwoners van alle leeftijden met geestelijke beperkingen en psychosociale problemen ook volwaardig worden opgenomen in de lokale gemeenschap.

Naar een veilig thuis

Huiselijk geweld en kindermishandeling komen helaas nog veel voor. De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals goed te reageren bij signalen van dit soort geweld. In 2015 had Veilig Thuis Gooi en Vechtstreek ongeveer 4.000 contacten. Dit betreft meldingen adviezen, consulten, ondersteuning, AWARE en huisverboden.

Risicjongeren

De verwijzindex risicjongeren (VIR) is een digitaal systeem dat risicosignalen van hulpverleners over jongeren (tot 23 jaar) bij elkaar brengt. Jaarlijks staan er ongeveer 1.000 signalen / jongeren opgenomen in de verwijzindex risicjongeren Gooi en Vechtstreek. Steeds meer partijen sluiten aan op de verwijzindex, waardoor het bereik van de Verwijzindex wordt vergroot.

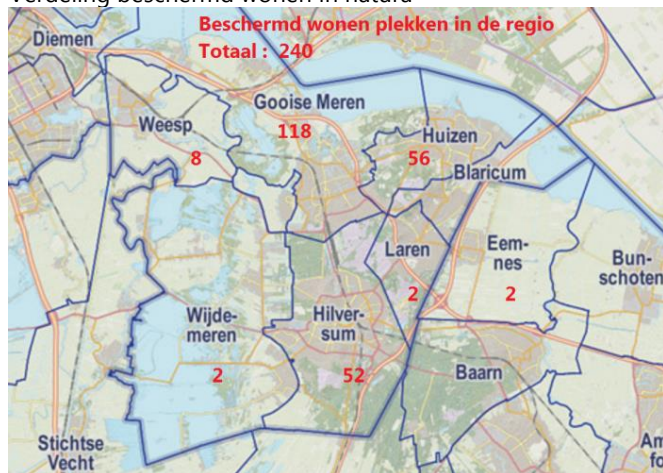
Beschermd wonen

De gemeenten in Gooi en Vechtstreek kopen het beschermd wonen gezamenlijk in. Jaarlijks geven de gemeenten ongeveer 13 miljoen euro uit aan beschermd wonen. Daarmee financieren de gemeenten 240 beschermd wonen plekken, 57 persoonsgebonden budgetten en ambulante begeleiding en

dagactiviteit voor ongeveer 400 jongeren, jongvolwassenen en volwassenen. De plekken beschermd wonen (figuur 1) zijn, in tegenstelling tot de opvang (figuur 2), verdeeld over de gehele regio.

Figuur 1

Verdeling beschermd wonen in natura

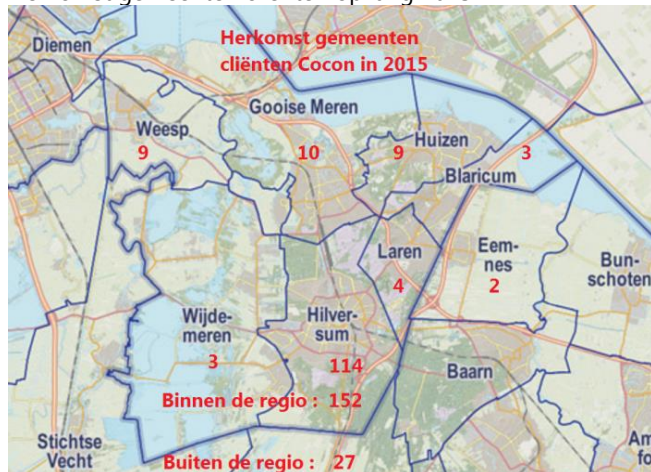

Opvang

Gooi en Vechtstreek beschikt over 32 opvangplekken, gevestigd in de gemeente Hilversum. In 2015 maakten 179 mensen gebruik van de opvang, waarvan 152 in één van de gemeenten uit de regio komen. Figuur 2 bevat een overzicht van de herkomstgemeente van de mensen die gebruik maakten van de opvang.

Figuur 2

Herkomst gemeenten cliënten opvang 2015

In Gooi en Vechtstreek maakten in 2014 19 mensen gebruik van de vrouwenopvang. De verwachting is dat dit aantal in 2015 fors lager ligt, omdat de gemeenten met Veilig Thuis en de betrokken partners zoals politie en woningcorporatie inzetten om de bestrijding van huiselijk geweld waar mogelijk in de eigen woonomgeving aan te pakken.

Huren onder voorwaarden

Naast de opvang huisvesten woningcorporaties ook de meest kwetsbaren in de samenleving. Afgelopen jaar is zo onder andere het 'huren onder voorwaarden' opgezet. Ongeveer twintig personen maakten in 2015 gebruik van het huren onder voorwaarden. Huren onder voorwaarden is een project

dat gericht is op woningzoekenden die vanwege wanbetaling en/of overlast zelf geen huurcontract meer kunnen krijgen bij de woningcorporaties. Dit project maakt het mogelijk dat deze doelgroep onder voorwaarden, opgenomen in een zorgcontract, toch kan wonen. Het huurcontract wordt in eerste instantie voor een periode van ongeveer twee jaar afgesloten op naam van de zorgaanbieder. Na deze periode bestaat de mogelijkheid dat het huurcontract overgezet wordt op naam van de bewoner.

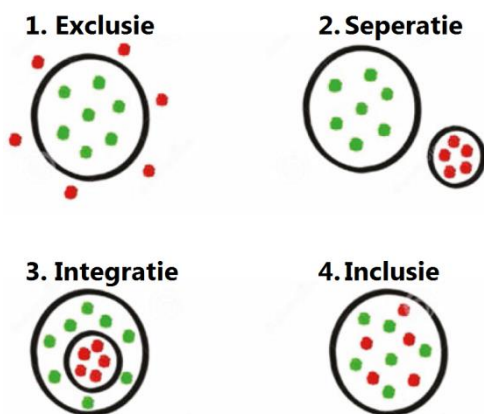
1.3 Wat wil de gemeente bereiken?

Van exclusie naar inclusie

De gemeente wil dat alle inwoners van alle leeftijden volwaardig meedoen aan de lokale gemeenschap, het onderwijs en de arbeidsmarkt. Dit is de visie binnen het sociaal domein. Voor bescherming en opvang betekent dit dat de gemeente samen met partners de komende jaren stappen wil zetten om een volwaardige deelname van inwoners mogelijk te maken. Deze stappen gaan geleidelijk. Figuur 3 komt uit het rapport van de commissie Dannenberg en geeft richting aan de fasering die gevolgd kan worden.

Figuur 3

Stappen om te komen van exclusie naar inclusie

Uitgaan van maatwerk voor jongeren, (jong)volwassenen en ouderen

De gemeente gaat uit van maatwerk: de gemeente stemt de inzet van af op de situatie van het individu en zijn/haar huishouden/omgeving. Het is daarvoor van belang de komende periode een gedifferentieerd aanbod van dienstverlening op het terrein van bescherming en opvang neer te zetten, afgestemd op de vraag en behoefte van inwoners. Bij bescherming en opvang gaat de gemeente uit van drie profielen om dit gedifferentieerde aanbod in de uitvoering vorm te geven:

1. Jongeren en jongvolwassenen
2. Volwassenen
3. Ouderen

Deze profielen zijn leidend bij het vormgeven van de dienstverlening. Zij geven richting bij de beleidsontwikkeling en uitvoering. Het individu / het huishouden waar de ondersteuningsvraag zich voordoet, is leidend binnen het sociaal domein.

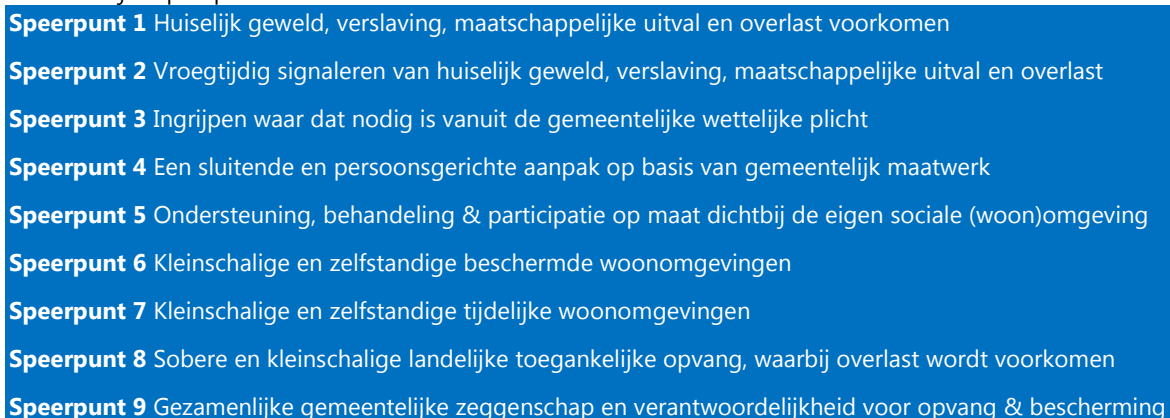
1.4 Hoe wil de gemeente daar komen?

De gemeente heeft in samenwerking met de regiogemeenten Gooi en Vechtstreek negen speerpunten opgesteld om de beweging van exclusie naar inclusie en naar gedifferentieerde dienstverlening te realiseren. Deze speerpunten werken de gemeenten gezamenlijk nader uit in de beleidsnota en de uitvoeringsnota bescherming en opvang.

De witte pijl in figuur vier geeft de gewenste financieringsverschuiving aan die de gemeente wil realiseren. De gemeente wil zoveel mogelijk financiële middelen inzetten in de lokale gemeenschap, gericht op preventie, vroegsignalering en ondersteuning, behandeling en participatie in de eigen (woon)omgeving. Door minder te investeren in stenen en meer in zorg, ondersteuning en participatie kan deze verschuiving worden gerealiseerd. Tegelijk kan door inwoners naar draagkracht bij te laten dragen aan hun (beschermde) woonomgeving de kwaliteit van deze voorzieningen hoog blijven.

Figuur 4

Gezamenlijke speerpunten

-
- Speerpunt 1** Huiselijk geweld, verslaving, maatschappelijke uitval en overlast voorkomen
 - Speerpunt 2** Vroegtijdig signaleren van huiselijk geweld, verslaving, maatschappelijke uitval en overlast
 - Speerpunt 3** Ingrijpen waar dat nodig is vanuit de gemeentelijke wettelijke plicht
 - Speerpunt 4** Een sluitende en persoonsgerichte aanpak op basis van gemeentelijk maatwerk
 - Speerpunt 5** Ondersteuning, behandeling & participatie op maat dichtbij de eigen sociale (woon)omgeving
 - Speerpunt 6** Kleinschalige en zelfstandige beschermde woonomgevingen
 - Speerpunt 7** Kleinschalige en zelfstandige tijdelijke woonomgevingen
 - Speerpunt 8** Sobere en kleinschalige landelijke toegankelijke opvang, waarbij overlast wordt voorkomen
 - Speerpunt 9** Gezamenlijke gemeentelijke zeggenschap en verantwoordelijkheid voor opvang & bescherming

Speerpunt 1 Voorkomen van huiselijk geweld, verslaving en uitval & overlast

De gemeente wil inzetten op preventie voor huiselijk geweld, verslaving en maatschappelijke overlast. Door inwoners en professionals vroegtijdig en adequaat te informeren kan escalatie van de situatie (het geweld, de verslaving, etc.) worden voorkomen. De informatievoorziening moet vooral gericht zijn op het vermogen van inwoners om zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Speerpunt 2 Vroegtijdig signaleren om snel door te pakken

Gerichte voorlichting draagt ook bij aan het versterken van de vertrouwensrelatie tussen de overheid en de inwoner en tussen de overheid en professionals. Door met elkaar tijdig te signaleren kan de gemeente voor inwoners de toegang tot passende ondersteuning borgen en zorgen dat problemen niet escaleren.

De gemeentelijke uitvoeringsdienst vervult in samenwerking met partners, zoals woningcorporaties, de politie en Veilig Thuis een sleutelrol. De gemeente wil investeren in het versterken van de verbinding tussen de gemeente(n) en de inwoner met vragen op het terrein van huiselijk geweld, verslaving en psychosociale problematiek en het versterken van de verbinding tussen de gemeente en professionals. De meldcode en de verwijzindex zijn instrumenten die hieraan bij kunnen dragen en dienen op elkaar afgestemd te worden.

Speerpunt 3 Ingrijpen waar dat nodig is

Soms wil een inwoner of huishouden niet geholpen worden en is hulp en ondersteuning voor hem/haar en zijn/haar omgeving wel noodzakelijk. Het is voor alle partijen vaak lastig opereren in dit soort situaties. Verantwoordelijkheden van professionals en de (gemeentelijke) overheid moeten goed op elkaar afgestemd worden.

De gemeente zet in op ingrijpen wanneer dat nodig is in het belang van het kind of de volwassene. De gemeente wil met alle partijen aan de slag met het ontwikkelen van een goed handelingskader voor

professionals in de uitvoering. Daarbij zet de gemeente in situaties met ernstige overlast en/of veiligheidsproblemen in op direct ingrijpen, wanneer de wet dat toestaat.

Speerpunt 4 Een sluitende en persoonsgerichte aanpak

De gemeente zelf is de aangewezen partij om ondersteuningsvragen te signaleren en partijen in de uitvoering te verbinden. Door zijn brede maatschappelijke verantwoordelijkheid overziet de gemeente de terreinen welzijn, (jeugd)zorg, veiligheid, werk, inkomen, wonen en onderwijs. Juist deze brede blik is nodig om met inwoners en maatschappelijke partners te kunnen komen tot een gecoördineerde en sluitende aanpak op basis van individueel maatwerk voor alle inwoners.

De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling vraagt bijzondere aandacht en is gericht op:

- waar nodig acuut veilig stellen van de betrokkenen,
- het stoppen van het geweld of de mishandeling,
- het tegengaan van het risico op herhaling van het geweld of de mishandeling (waarbinnen ook wordt gericht op oorzakelijke en instant-houdende factoren) en
- zorg dragen voor herstel van de opgelopen schade.

Veilig thuis vervult in samenwerking met de gemeenten een sleutelrol bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het is van belang dat er met alle partijen een heldere en breed gedragen visie komt op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Speerpunt 5 Ondersteuning, behandeling en participatie in de eigen woonomgeving

De persoonsgerichte en sluitende aanpak onder regie van de gemeenten geeft richting aan het maatwerk dat professionals leveren. Zij stemmen de ondersteuning en/of behandeling af op het vermogen van de inwoner zich aan te passen en eigen regie te voeren. De mensen en hun problematiek voor wie de ondersteuning beschikbaar is, zijn allemaal verschillend. Vanuit elke gemeente kennen we deze 'unieke' casussen of mensen met lastige problemen. Als antwoord hierop is vooral maatwerk belangrijk: de gemeenten gaan samen met partners ruimte bieden aan maatwerk en aan out-of-the-box oplossingen.

Speerpunt 6 Kleinschalige en zelfstandige beschermde woonomgevingen

Sommige inwoners hebben langdurig en misschien wel voor altijd een beschermde woonomgeving nodig. Voor deze inwoners zijn kleinschaligheid, lokale inbedding en de zekerheid van toezicht en ondersteuning op maat van belang. Door gebruik te maken van het sociale netwerk en deze te versterken kan de inwoner met de juiste ondersteuning stabiel en volwaardig deelnemen in de lokale gemeenschap. De gemeente vindt het van belang dat zoveel mogelijk geld in de zorg naar zorg en ondersteuning gaat en zo min mogelijk vast zit in stenen. De gemeente wil inwoners daarom naar draagkracht laten bijdragen aan hun woonomgeving door het huren van de woning en de zorg van elkaar te scheiden. Daarnaast wil de gemeente hiermee de zelfstandigheid van inwoners in een beschermde woonomgeving versterken.

Speerpunt 7 Kleinschalige en zelfstandige tijdelijke woonvormen

De gemeente wil in samenwerking met de regiogemeenten inzetten op een gedifferentieerd aanbod van kleinschalige en tijdelijke woonomgevingen voor inwoners die bereid zijn te werken aan welzijn, gezondheid en eventueel werk en inkomen en tijdelijk geen dak boven hun hoofd hebben. Hoe deze woonvormen er precies uitzien wil de gemeente nader verkennen. Ook voor deze inwoners geldt dat zij naar draagkracht bijdragen aan de eigen woonomgeving door het huren van de woning en de zorg van elkaar te scheiden.

Speerpunt 8 Sobere landelijke toegankelijke opvang

Indien mensen tijdelijk geen onderdak hebben, dan is de eerste plek waar zij terecht kunnen een sobere en landelijke toegankelijke opvang. Het huidige aanbod van passanten- en crisisopvang is geconcentreerd in centrumgemeente Hilversum. De gemeente wil het aanbod meer differentiëren naar verschillende cliëntprofielen, zoals gezinnen met kinderen, volwassenen met geestelijke beperkingen en/of verslavingsproblemen. Tevens wil de gemeente de schaal van opvang verkleinen voor inwoners uit Gooi en Vechtstreek door de opvang en de beschermde woonomgevingen aan elkaar te verbinden. Voor passanten van buiten de gemeenten Gooi en Vechtstreek wordt zo snel als mogelijk een warme overdracht georganiseerd naar de oorspronkelijke woonomgeving.

Voor inwoners uit de gemeenten Gooi en Vechtstreek die aangeven te willen werken aan gezondheid, welzijn en participatie gaat de gemeente samen met partners aan de slag met het samenstellen van een sluitende en persoonsgerichte aanpak. Uitgangspunt is dat daarbij zoveel als mogelijk en voor alle terreinen (waaronder het wonen) gebruik wordt gemaakt van de eigen kracht en de reguliere kanalen (woningnet, urgentieregeling, etc.). Voor een kleine groep inwoners zijn aparte kleinschalige woonvormen gewenst. Voor de inwoner hebben deze woonvormen een tijdelijk karakter en dienen zij als opstap naar een eigen zelfstandige woonomgeving.

Speerpunt 7 Gezamenlijke gemeentelijke zeggenschap en verantwoordelijkheid

De gemeenten zijn lokaal verantwoordelijk voor bescherming en opvang. De financiering en organisatie van de gemeentelijke taken is nu deels belegd bij de centrumgemeente, de Regio Gooi en Vechtstreek en deels bij de regiogemeenten. Door bescherming en opvang in te bedden in de regionale samenwerking in het sociaal domein willen de gemeenten een effectievere en efficiëntere dienstverlening voor inwoners realiseren in lijn met het rapport van de commissie Dannenberg).

De gemeente wil per direct haar verantwoordelijkheid nemen voor de bescherming en opvang van haar inwoners. Deze verantwoordelijkheid kan alleen in samenwerking met de regiogemeenten worden ingevuld. Het beschermd wonen, de opvang en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zijn vanwege hun specialisatie op een regionale schaal georganiseerd, waarbij inwoners van de verschillende gemeenten over de regio verspreid zijn. De gemeente wil de budgetten voor bescherming en opvang onderbrengen bij de Regio Gooi en Vechtstreek, zodat de zeggenschap van alle gemeenten is gewaarborgd en aansluit bij schaal van de voorzieningen. Alle gemeenten dragen verantwoordelijkheid voor over- en onderbesteding op deze budgetten.

Zolang de centrumgemeente-middelen in het Gemeentefonds zitten, draagt de wethouder van de centrumgemeente namens het portefeuillehoudersoverleg sociaal domein de verantwoordelijkheid voor de gebundelde belangenbehartiging, het toezien op een effectieve en efficiënte uitvoering en het toezien op de versterking van de regie van de regiogemeenten.